

זה ספר

בעל שם טוב על התורה המלא פרשת תצוה - פורים

לצרף ולהביא ממרחק את כל דברי
מורן רוח אפינו רבי ישראל בעל שם טוב זי"ע והיו לאחדים

למען תמצא לומד יקר בעת למודך על הדף את כל אוצרות בית ה'
דברי תורתו של מורן הבעש"ט זי"ע בספר בעל שם טוב על התורה

העניינים במקום א' ועשירים במקומות אחרים
מקושרים ומונחים לפניך יחד כשולחן ערוך ומפה פרושה

כדי שתדרוש בלמודך את כל דברי פרדס תורתו הק' הזאת באר היטב
וילמד סתום מן המפורש דבר הלמד מעניינו ומסופו
ויקל ללב נבון לקנות דעת להבין ולהשכיל אמרי קודש

פקודי ה' ישרים משמחי לב מצות ה' ברה מאירת עינים. תהלים ל"ג.

יו"ל לזכות החתן והכלה

משה בן יוטא

רבקה בת מלכה לאה

לרגל יום כלולתם ביום ג' ח"י אדר השתא

פיתוח זעירא להאי פרשתא

יום ה' י"ג אדר צומא דאסתר זמן קהילה לכל היא, ערב פורים תשפ"א לפ"ק

ישמחו הלומדים ויגילו העוסקים בתורת השם יתברך וכפי שהאורה לנו בדורותינו באור יקרות על ידי האי עיר וקדיש מן שמאי נחית מרנא ורבנא **רבי ישראל בן אליעזר הבעש"ט הקדוש** זי"ע ועכ"א.

אשר יסודי הספר הושתנו ממחברו בפולין המעטירה הגאון **מוהרש"ם מגאווארטשאו** זצ"ל, מהאריות שבחברת מרן **השפת אמת מגור** זצוק"ל, מעוטרת בהסכמותיהם הנלהבות של רוב גדולי ומצוקי ארץ צדיקי ורבי פולין ורוסיא זצוק"ל בדורו, בצורת **פנים הספר והגהות על הדף** כאשר על **פנים הספר** המסודר **באותיות** על סדר פסוקי התורה באים הרחבות הדברים **בהגהות המחבר על הדף** שהמחבר זצ"ל קרא להן בשם **"מקור מים חיים"** להאיר עיני הלומדים ולהלהיב ליבם בשלהבת יח.

(וכן שמועי' וקבלתי רבות ברום שגב מעלת למוד ספה"ק זה **"בעל שם טוב על התורה"** כסידרו בצורה הזאת, ממור' המובהק זצוק"ל משרידי הענקים של דוד דעה, הרה"ק המפורסם ביגיעתו בעבודת השי"ת וברוב בקיאותו בתורת החסידות כ"ק מרן אדמו"ר **מוהר"ר צבי הירש מקרעטשניף-סיגעט** זי"ע, אשר לשונו הק' של אור שבעת הימים הבעש"ט זי"ע ה' שגור על לשונו בכל עת מצוא, ועל פיו בנה וייסד את רובי תורותיו זצ"ל).

והנה **מחבר הספר** זצ"ל, ערך את הספר הק' באופן של דברי תורה עניים במקום א' ועשירים במקום אחר, דהיינו שהבנת והיקף כל ענין וענין על בוריו, אפשר רק כאשר הלומד לא חס על טרחתו ומעייניו בכל מקור ומובאה מתורת פום כמלל ברבן מרן **הבעש"ט הקדוש זי"ע**, כפי אשר הראה **המחבר** זצ"ל את רוב חילו ברבנות ציונו בהגהותיו **"מקור מים חיים" על הדף**, וגם באלפי פעמים בפנים הספר הנקרא **"אותיות"**, בו שולח **מחבר הספר זצ"ל** את הלומדים בספה"ק, בכל עת לטייל אחת הנה ואחת הנה במובאות מתורת הבעש"ט הקדוש זי"ע שהובאו בפרשיות אחרות בספר דנו, ולצרף למקום הנלמד כעת, להיותם לאחים בידי הלומד, להבין ולהשכיל את כוונת הענין, כידיע.

על כן התחלתי בחמלת ה' עלי וברב סייעתא דשמיא להדדיר את ה**"בעל שם טוב על התורה"**, בהבאת הקטעים שעליהם מציין המחבר זצ"ל ב**"מקור מים חיים"**, להעתיקם כולם בלשונם במקומם למטה על הדף, למען ירוץ הקורא בס, במלאכת מחשבת רבה לבחור תחילת וסוף כל קטע טקסט ולהדביק אותם במקומם הנכון, שיבין הלומד בקלות למה התכוון המחבר [בדרך כלל הרי זה בעל התולדות הק', הדגל מ"א, ההיכל הברכה ואוצה"ח, הכתר שם טוב, המאור עינים, לקוטי תורה ותורה אור מבעל התניא קדישא זי"ע ועוד], ולקבל בזה בהירות בתורת הבעש"ט הק' בכל ענין וענין.

והרי לכם דוגמא של הספר הקדוש קנקן חדש מלא ישן

"בעל שם טוב על התורה המלא פרשת תצוה - פורים"

הכולל מאות רבות של מאמרים קדושים זקוקין די נור, כסדר שסידרם מחבר הספר

ה"בעל שם טוב על התורה", הגאון **מוהרש"ם מגאווארטשאו** זצ"ל, בספרו, ויה"ר שנצליח כדי להקל על הקורא הלומד, ולאפשר לו להבין והשכיל לשמוע ללמוד וללמוד לשמור ולעשות בספה"ק **ה"בעל שם טוב על התורה"** תמידים כסדרן ומוספים כהלכתן.

בכ"ר ובברכת תוה"ק, וכמאמר משיח ה' למרן הבעש"ט זי"ע
"אימתי קאתי מר, לכשיפוצו מעיינותיך חוצה" בב"א

הצב"י **שלמה זלמן קרויס**

"אוצרות הספר הק' בעל שם טוב על התורה המלא"

לכל עניני הספר, נא לפנות למייל: Solkraus4@gmail.com

טל. 05485-38476 בא"י, 0044736-7162822 בחו"ל

מצות מחייט עמלק

תצא כד. תמחה את זכר עמלק וגו', איתא בכתבי קדש של מרן ר"י בעש"ט הקדוש זצוקלה"ה זי"ע וז"ל, עקר מחיית עמלק הוא כי מתחלה צריכין למחות שר של מעלה, שנקרא גם רוח, כמו שהובא בזהר הקדוש בכמה דוכתי, וביזר דקדשה דפ' זכור ע"ש, ואחר כך נמחה עמלק דלמטה: (כבוד התורה פ' בשלח).

פרשת תצוה

תצוה א. ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התמים, יש בזה סוד עמק ושער גדול ואגלה ואכסה וכו', כי ידוע שבאורים ותמים היו הכ"ב אתון גדחק פידוע מאמר חכמינו ז"ל (בגמרא יומא דע"ג ע"ב), ונמצא פשהיו צריכין לשאל דברים שיש בו ב' או ג' אותיות שוין פגון האלד לבבל, האיך הנה התשובה בזה, ויש בזה סוד עמק, ואענה חלקי בזה כי קבלתי בזה מאדוני אבי זקני זללה"ה כי בכל אות מהכ"ב אתון יש כל הכ"ב אותיות א] [הינו על ידי המלואים ומלואים דמלואים וכו'] חוץ מאות מ' [שגם המלוי אינו אלא מ' בזה מ"ם], והפחו המתלבש ברוח הקדש השואל, אחר שצוה השם שיהיו כל הכ"ב אותיות באורים ותמים והיו מאירין האותיות עם מלואין שלהן גם כן, ומזה הנה יודע כל מה שצריך, והבן, וזהו אבני

מקור מים חיים ממוה"ר שמ"מ מגאווארמשאווי זצ"ל

תצוה א) עיין לעיל פ' יתרו מובן שכל התורה רמוזה בתיבה בהגה ו' א) מה שרמזתי שבזה אחת ובאות אחד ע"ש, ולקמן

מקור מים חיים המלא והמורחב

א) יתרו הגה ו. עיין מזה לקמן פ' ואתחנן אות ס"א, ובפשיטות נראה על פי המבואר בפ' תצוה [אות א'] שיש בכל אות כל הכ"ב אתון ע"י מילואין ע"ש, וכן מבואר שם בפ' ואתחנן בהגה כ"ח שככל אות יש אלפים ורבות אותיות על ידי המילוי ומילוי דמילוי עד למעלה ע"ש:

ב פרשת בעל שם טוב המלא תצוה

שְׁהֵם וְאֶבְנֵי מְלוֹאִים גַּם כֵּן [הֵינּוּ הַמְלוֹאִים שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵאִירוּ גַם כֵּן עַל הָאֶבְנִים] שֶׁצָּרִיד לְאֶפֶד וְלַחֲשׂוֹן וְכוּ':
(דְּגַל מַחְנֶה אֶפְרַיִם בְּלִקּוּטִים).

✧ מקור מים חיים ממוה"ר שמ"מ מגאווארמשאוו זצ"ל ✧

בפ' ואתחנן בהגה כ"ח ב) ומילוי דמילוי עד למעלה
מבואר שהוא על ידי המילוי ע"ש היטב:

✧ מקור מים חיים המלא והמורחב ✧

ב) ואתחנן הגה כח. ובס' חסד לאברהם הובא בשם הרב הקדוש ר' דוד ממיקלאייב וז"ל, עוד דבר אחד [שמעתי מהבעש"ט] לעורר אדם השפל בתענוג לעבודת בוראו, דע כי האותיות כ"ב אתוון דאורייתא או דצלותא, הם כולם נשמות קדושים, אשר לזה ציוה לנו הקדוש ברוך הוא לעסוק בתורה ובתפלה כל ימי חיינו, והטעם כי בשעת השבירה של הזי"ן מלכים, נפלו כ"ב אתוון בין הקליפות, ונקראים נפילים, בסוד רפ"ח ניצוצות שנפלו, ונקראים מתים כידוע ליודעי חן, ולא מתים ממש, רק שירדו ממדרגתן, וכל אחד ואחד מאתוון אלו יש בו אלפים ורבבות אותיות, היינו שכל אות יש בו מילוי ומילוי דמילוי עד למעלה, וכשאדם עוסק בתורה ובתפלה בכל יום ויום, מעלה עם פיו ומוחו אותן אותיות מן הקליפות הנקראים מתים, ומעלה אותן להיות מיין נוקבין להשכינה, לייחודה עם בעלה שהוא חי החיים, והוא מחיה אותן האותיות שהם נשמות, ונעשים ונוצרים ונבראים מהם, כמו וּלְד בְּמַעַי אִמּוֹ, שעל ידי זוגם נולד וולד, ונמצא האיך יש יותר תענוג גדול מזה, כשמחיה אותן הנפשות והנשמות ורוחות אשר מתו כבר, וזה יש לומר בפסוק (קהלת ד') ושבח אני את המתים שכבר מתו, כלומר שקאי על השבח של התפלה והתורה, שעל ידי זה ישבחו המתים שמקבלים, מן החיים דלעילא, אשר עודנה חיים, כלומר השתא לעת עתה נקראים חיים, וזהו ושבח אני את המתים, אני הוא השכינה הנקראת אני המקבלת אותן מיין נוקבין מן החיים אשר עודנה חיים עכ"ל, ועוד עיין באוצר החיים פ' קדושים דקע"א ע"א:

אסתר א. לְהִבִּיא אֶת וְשֵׁתִי הַמֶּלֶכָה לַפְּנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּת וְגו', וּבְגָמְרָא (מְגֵלָה ד"ב ע"ב) וּבְלִבְד שְׁתָּהָא עֲרָמָה, שְׁמַעְתִּי בְשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זֶלְלָה"ה, וְתַכְּנֵן הַדְּבָרִים דְּבָרֵי קֳדָשׁ, כִּי בְחִינּוֹת הַקְּלָפוֹת אֵין לְהֶם בְּחִינּוֹת הַמְצִיאוֹת בְּעוֹלָם, כִּי אִם דְּרָף הַלְבָּשָׁה בְּאִיזָה בְּחִינָה, וְכִינֵן שְׁאֵמֵר הַמֶּלֶךְ לְהִבִּיא אֶת וְשֵׁתִי, הַמּוֹרָה עַל קְלָפָה, שְׁכַנְגַּד אֶסְתֵּר שְׁבַקְדָּשָׁה, וְצִנָּה לְהִבִּיא אֶת הַקְּלָפוֹת עֲרָם בְּלֹא לְבוּשׁ, וְלִכְן לֹא בָּאָה, כִּי מֵאֵין לָהּ לְבוּא, שְׁאֵין לָהּ שׁוּם מְצִיאוֹת, בְּלִתִּי אֲמָצְעִיּוֹת הַהֲלַבְּשָׁה, וְהַעֲנִין עֲמָק, וְלֹא פֶל מִחָא סְבִיל לְהִבִּין אֶת דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: [אור המאיר].

אסתר ב. יְדוּע שְׁהֵיִצֵר מְלִבְשֵׁי אֶת עֲצָמוּ א^א בְּמִצְנָה, שְׁזָה יְדוּע לֹו שְׁכַשְׁיֵאֵמֵר

מקור מים חיים

ובאמת הוא גורע שהוא עברה, וזהו שכתוב (ב' ואתחנן) לא תוסיפו ולא תגרעו, וביזה יובן ביאור פסוקי תהלים (סי' נ) אלה עשית והחרשתי ודפח"ח, וכן שמעתי מפי מחותני הרב החסיד מו"ה חיים צאנור במי שרוצה לומר דעה לשם שמים ברחוב העיר, אמור לו לך בחדרך להתבודד ואחר כך תראה אם הוא לשם שמים ודפח"ח:

ומה שרמזו בדבריו על ביאור פסוק אלה עשית והחרשתי, מבוואר הוא יותר בתולדות יעקב יוסף ר"פ שמות דמ"א ע"ג וז"ל, והנה אם היה היצר הרע בא בדמות מלך זקן אל האדם, נחא, כי כשידע האדם שהוא היצר הרע, וודאי לא היה לו אשמה בוה, כי השומע ישמע והחדל יחדל, אך מה שמשנה כסות ולשון בדמות חדש כאילו הוא ילד קטן שהוא יצר טוב בזה נאשם לעתיד שהקדוש ברוך הוא ישחוט ליצר הרע, וכמו ששמעתי פירוש דפסוק כבן אמך תתן דופי אלה עשית והחרשתי, מה שאין כן מה שדמית להיות כמון וגו' ודפח"ח, עכ"ל:

ועיין שם עוד בפ' מטות דקע"ג ע"ג שהביא זה עצמו בשם החסיד ר"ל מבראד, ובס' בן פורת יוסף דל"א ע"ב הביא זה בשם החסיד מוהר"ם מבראד ע"ש, וכן רמז על זה בתולדות יעקב יוסף פ' בלק דקס"ו ע"ג וז"ל, וביאר מוהר"י אילו עשה שלחות הש"י אתי שפיר משא"כ וכו':

אסתר א ענין זה מבוואר באורך לעיל פ' בראשית אות קמ"ו

בראשית קמו. שְׁמַעְתִּי בְשֵׁם מוֹרֵי בְּאוֹר מְשִׁנָּה (וְזָכִירִים דמ"ד ע"א) קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים שְׁהִיטְוֹן בְּצַפּוֹן וְקֳדָשִׁים קְלִים שְׁהִיטְוֹן בְּכָל מְקוֹם, שְׁהֵיִצֵר הָרַע בָּא אֶל הַתְּלַמִּיד חָכֵם בְּדַמּוֹת יִצֵר טוֹב לְעִשׂוֹת מִצְוָה, מַה שְׁאֵין כֵּן לְהַמוֹנֵי עִם ודפח"ח: [תולדות יעקב יוסף פ' תשא דע"ד ע"ב, שופטים דקפ"ט ע"ב].

ושם בהגה קכ"ח ע"ש היטב,

בראשית (קכח) בס' משמרת איתמר פ' בשלח וז"ל, כתבו בשם הבעל שם טוב ז"ל על פסוק (תהלים ל"ו) כי החליק אליו בעיניו למצוא עונו כו', כי כל רעיונות היצר הרע הוא להכשיל ח"ו ומסיתו בטענתו שעושה מצוה כו' ע"ש: ובס' תנות פסים ד"ב ע"ב, וז"ל, וכן שמעתי בשם המנוה החסיד מו"ה צבי מבראד קושיא שהקשה בוזה (אמור דק"א ע"ב) בענין שני השעירים, גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל וכו' מאן המא עבדא דיפל גורל עם רביה וכו', וביאר כי יעלה לפעמים איזה מחשבה לאדם, שסובר שהוא מצוה לעשות הדבר ההוא, אל עשנה במהירות, רק תחלה יפיל גורל במאזני שכלו אם הוא לה' או אם הוא לעזאזל, כי כך דרכו של יצר הרע להוסיף מצוות,

ב מגילת בעל שם טוב אסתר

לְאָדָם לַעֲבֹר עֲבָרָה בּוֹדָאֵי לֹא יֵצִית אוֹתוֹ, לְכֹךְ מִלְכִישׁ אֶת עֲצָמוּ בְלָבוֹשׁ מִצְוָה, וְזֶה הַלְבוֹשׁ הוּא לִיֶצֶר לְפָנִים, שְׁיֵשׁ לוֹ עַל יְדֵי זֶה פְּנִים לְהִסִּית אוֹתוֹ, כִּי בְלֹא זֶה אֵי אֶפְשֶׁר לְאָדָם לְבֹא לִידֵי עֲבָרָה, כְּמוֹ שְׁשִׁמְעֵתִי בְשֵׁם הָרַב הַקְּדוֹשׁ אִוֵּר עוֹלָם רִיב"ש ז"ל שֶׁצִּוָּה הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ לְוִשְׁתִּי לְבֹא עֲרָמָה וְלֹא כְּבָה, וְהִבֵּן:

אסתר ג. וְאֵת שְׁבַע הַנְּעֻרוֹת הַרְּאִיּוֹת לְתֵת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. סוּד עֲנִין שְׁבַע הַנְּעֻרוֹת הוֹבֵא לַעֲלִיל בַּפ' וַיִּגַּשׁ אוֹת א', וּז"ל:

ויגש א. ששמעתי ממורי פרוש הפסוק ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני וגו', דאיתא בברכות (דל"א ע"א) לעולם יסדר אדם שבתו של מקום ואחר כך יתפלל וכו', ובמס' ע"ז (ד"ז ע"ב) איקא דסבירא ליה אפקא, ובאר, דמר אמר תדא ומר אמר תדא ולא פליגי, דכתב הרמב"ן כי פח הפועל בנפעל, ובריאית העולם כלו קהדיו קמציא דלבושיה מניה וביה (מדרש רבה בראשית פכ"א סי' ה) ובגל מיני צער יש שם ניצוץ הקדוש ממנו יתברך שמו אלא שהוא בתוך פמה לבושים, וזהו ענין (אסתר ב) שבע הנערות הראיות לתת לה מבית המלך, וכאשר ימו לב להבין שגם כאן הוא יתברך שמו אתו עמו, אז הוסר ונתגלה הלבוש ונתבטל הצער:

וזהו שאמר יסדר שבתו, שזהו שבתו שמלא כל הארץ כבודו, ובכל צדוהם לו צר (ישעיה ס"ג) אז לא צער, ויתפלל, כי ממילא יתבטל הצרה אחר שידע לסדר שבתו בענין הנ"ל (בסוד תכין לבם תקשיב אונק (תהלים י') ששמעתי ממורי גם כן עין במקום אחר מזה) ומר סבירא ליה יתפלל תחלה, והוא על ידי שפמאין שהשם יתברך שם הוא גם כן, ואז יוכל לסדר שבתו ודפח"ח: ובהו יבין ויגש אליו יהודה הודאה ושבח לו יתברך שמו, ויאמר בי אדני, כי כל צער הוא בתוך שם זה, וכאשר יגיש אליו הודאה ושבח כנ"ל נתבטל הצער, ודפח"ח: [תולדות יעקב יוסף ר"פ ויחי].

אסתר ד. ובהגיע תר נערה ונערה לבוא אל המלך וגו', לעיל פ' בחקותי אות ב' מבואר סוד הענין, עיי"ש, וז"ל שם:

בחוקותי ב. ... והנה ידוע שהאותיות נקראים פלים, והנקודות הם חיות ונשמות הפלים, והנה האדם כשמתחשב איזה מחשבה יהיה מה שיהיה, הוא מתחשב אותיות, וכבר ידעת שאם באה לאדם איזה מחשבה זרה, בלמודו או בתפלתו היא אינה מקריות, כי יש עת לכל חפץ, וכמו שכתוב (אסתר ב) ובהגיע תר נערה ונערה, שהוא הניצוץ הנתון בעמקי הקלפות הנקרא נערה שמנערת מפל טוב, ורוצה להתנדב בשרשה, והגיע עת וזמן לעלות בקדשה, הנה אז צריך האדם להתעורר מאד מאד, כי לא לחנם באה זאת המחשבה אם לא להעלותה, ואם לא עכשו אימתי, כי אפשר שלא יהיה עוד עת ותור הנערה ההיא, כי על פי רב המחשבה באה מענין הדומה לענין התפלה והברכה, או מענין הלמוד שהוא עוסק:

והוא על דרך משל בן חביב האומר לפני אביו דבר הלכה, והנה אביו מקשה אותו קשיות שונות, ומתענהו מדרך הפשט, והנה אין ח"ו פגנת האב לסתר דברי בנו ולהטעותו, שישאר נבון ותועה, אך אדרבה האב לחיודי קא מכוון, שיעשה הבן דבר נגדיית נגד הקלפות הקשיות ויתרץ, וידרך בדרך האמת והישר בפשט ההלכה, וזהו רצון האב ושמחתו, כמו שקתוב (משלי כ"ז) חכם בני וגו', והנמשל הוא מובן [שהמנסה הוא המצר הרע שישלח המחשבות זרות ובאמת הוא לסבת שיעלה אותם האדם] כי אפשר באה מחשבה זרה צריך להתעורר מאד ולהעלותה בקדש, עם אותן מחשבות קדושות שמכון ומיוחד עם הדבורים שהוא מדבר ... [קתר שם טוב ד"ט ע"ד, לקוטים יקרים ד"ז ע"א, אור תורה פ' בחקתי].

אסתר ה. הנה ידוע כי כל מה שאדם רואה או שומע אינו במקרה, רק בכל מקום יש ניצוצות קדושים ואותיות קדושים, וחושקים ומתאונים תמיד לשרשם, כל אחד רוצה וחושק להתדבק מעיין פייצא בו, כמו אהבה לאהבה והתפארות לתפארת⁶ וכיוצא בזה, ואם האדם מעלה אותה אז שכרו גדול, כי עת לכל חפץ, וכמו שקתוב ובהגיע תר נערה ונערה, כי זאת המחשבה

מקור מים חיים

רציקה, וכחושב בראה רעה ח"ו מחזה את עשו וט' שעמו:
אמנם אם חושב באהבה רעה יאמר בלבו מה עשיתי שלקחתי חלק מעולם המחשבה אל מקום הטעפות, ובהו יגע ויבא עד לעפר ויביא זאת המחשבה למדת און, ואחר כך אל עולם האהבה בנרו אם אני אוהב את הדבר כזה גלון אשה שהוא טפה סרוחה פמה יש לאהב את השי', וכן אם שמע איהו דבר שחוק ועל ידי זה נולד לו שמחה, יחשב הלא זה הוא חלק מעולם אהבה, וכן אם רואה או אוכל דבר ישים לו תענוג ממנו יחשב הלא זהו חלק מעולם התענוג, ויראה מאד שלא יגשם התענוג ההוא, כי אז התענוג על ה' (ישעיה נ"ח) כפיכול למעלה מהשם, אלא ישים כל עצמותיו אל התענוג ההוא פי הלא הוא חלק מעולם התענוג, ויבא הוא אל עולם התענוג, והוא יושב כאן ואוכל והוא שם בעולם התענוג, וכשצריך ועשה תענוג לעצמו מביא תענוג של השי' אל כל העולמות:

אסתר ב ענין זה להעלות אהבה גשמיות למקורה לאהבה רוחנית, אהבת השם יתברך, וכן כל המדות הגשמיים, מבורר היטב לעיל בפ' בראשית אות ל"ו, בראשית לו. ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, ויש זי"ן מחשבות ולא יותר, וזהו זי"ן ימי הבנין ובכל אחת יש ערב ובקר, ערב לשון תערוכות שחושב מחשבה חיזונה, ובקר לשון בקרת שמבקר את השי', ואלו הם, אהבת השי' ואהבת עברות, ויראת השי' ויראה רעה גלון שגאה, והתפארות שמפאר את השי' ורעה שמפאר את עצמו, ונצית, והודיה, ויסוד לשון התקשרות, וכל אחד פלול מעשרה, ובכל מחשבה רעה מחזה ח"ו זי"ן עמוין, וזהו פרוש מדרש הנעלם (זהר לך דפ"ו ע"ב) העולם היה מתמוטט אמר הקדוש ברוך הוא הא אברקם זמן למיפק בעולמות, פי מדת אהבה, הא ישמעאל זמן למיפק פי' אהבה רעה, ממילא קשחושב באהבה רעה מחזה את ישמעאל ועוד ט' שעמו, הא יצחק, פי' מדת יראה, הא עשו פי'

מקור מים חיים

ע"ש, ופ' וישלח אות י"ב ע"ש, ולקמן בפרשתינו אות ק"ד, ואות ק"י, ובפ' בחקותי אות ב':
ובצוואות הריב"ש ד"ג ע"א וז"ל, ויקשור המדה הזאת להקב"ה כגון אם יש לו ח"ו אהבה רעה לא יאהב רק את הש"י, וכל מגמתו יהיה לזה, ואם בכעס שהוא יראה רעה שנמשך ממדת הגבורה, יתגבר על יצרו ויעשה מהמדה הזאת מרכבה להש"י, וכששומע אחד דורש בדחילו ורחימו או ידבק עצמו לדיבורו מאוד ויהיה באחדות עמו, עם המוכיח, כי דיבורו נעשה אצלו מחשבה ובוה תסתלק ממנו [המחשבה הרעה] עכ"ל.

בראשית (לא) וכתב בס' ליקוטים יקרים דכ"ב ע"ג וז"ל, כלל זה יהיה בידך כו' מחמת שנתגלו הכתבים של הקדוש מוהר"ר דוב בער ז"ל לכמה אנשים, ומועטים הם שיוכלו לדמות אליו ולעשות כמעשהו, אפילו לנגוע בקצהו, הם רואים שם שכותב רעה בכמה מקומות סגנון זה, והיינו שמאהבה רעה שבאה לאדם, יכול לאחוז באהבת הבורא, בחשבו ק"ו אם רצונו לאהוב שטות זה שהוא פסולת שנפלה בשבירה, קל וחומר לשרשו לאהבת הבורא שממנו נלקח זאת האהבה, וכן ביראה רעה, וכן בהתפארות הגרוע וכן בניצוח וכו'. והנה אותם שאינם בעלי שכל שרואים זה, חושבים שדברי פשוט הוא ללמוד קל וחומר זה, כמו שלומדים קל וחומר בגמרא, אבל שם הוא ללמוד וכאן הוא לעשות, שאי אפשר ללמוד קל וחומר זה אם לא יהיה מופשט מגשמיות, כי אם הוא דבוק בגשמיות ובתאוות ומקבל תענוג מהם לרצונו, איי בוודאי אינו יודע כלל מאהבת הבורא ומיראתו ותפארתו, כי לא טעם טעם זה כלל, והכתוב אומר (תהלים ל"ד) טעמו וראו כי טוב ה', וח"ו יפול בשוחה עמוקה אם לא ישמור את עצמו מאוד, וצריך להרחיק את עצמו בכל ההרחקות הנמצאים בספרי מוסר, רק מי שהוא מופשט

וכן אם רואה דבר קזה שיש לו פחד ממנו, יאמר מה יש לי לירא מפני דבר קזה הלא הוא אדם כמוני, ומכל שכן לפני בהמה וחסה, אלא שהוא יתברך שמו הנורא מתלבש בדבר זה וכמה יש לי לירא מפניו בעצמו יתברך שמו, וכן בהתפארות אם מקפאין אותו או אם בא לו התפארות באקמצע התפלה או שמפאין אותו שלומד בקנה, יחזק בעצמו, וינראה שהוא בוישה לפני הש"י, ואם בנצוח נצח את המדה הזאת או כמו שמבין יחזק בעצמו נצוח ה', וכן בהודיה, וכן בהתקשרות שלא יקנה מקשר רק להש"י עצמו: [צאת הריב"ש ד"י ע"א, לק"א די"ח ע"ב ד"ה יחשב].

ושם בהגה [כ"ט ור"א],

בראשית (ט) ובס' כתונת פסים ר"פ תוריע די"א ע"ד כתב וז"ל, ונדע שאין לך שום מצוה שאינו כלול מו"י"ן ימי הבנין כמ"ש בפ' שמות בשם מורי ביאור (משלי כ"ד) שבע יפול צדיק וקם וכו', עכ"ל:

ובליקוטים יקרים דל"ב ע"א וז"ל, פירוש הכתוב כי שבע יפול צדיק וקם, רצה לומר כי האדם צריך לילך בכל השבע מדות של השבירה ולהעלות משם ניצווח, ומחמת זה יש לאדם זה עליה גדולה, וזהו שכתב וקם, עכ"ל:

ושם דט"ז ע"ד, וז"ל, צריך אדם לידע כלל כאשר באה לו מחשבה וזה מן זי"ן ימי הבנין, ר"ל או התפארות רעה או אהבה רעה או יראה רעה, וכן מכל זי"ן ימי הבנין, צריך לקשר אותה, כל אחת בשרשה, כיצד יעשה ימאס הדבר ההוא, ואז הרע נופל למטה והטוב יקח ממנו, ר"ל שיבא עליו צירוף אחר, למשל כשבא לאדם במחשבתו אותיות של ניווא, ישבר את המחשבה הזאת ויבא עליו צירוף אחר, וזהו פירוש דברי הבעל שם טוב ז"ל כשבא אל הבינה נמתקין הדינין, עכ"ל. ועיין עוד בענין צירוף האותיות לקמן פ' נח אות ק"ו ק"ז

נקראת¹ נוקבא, שרוצית לקבל קדשה, על דרך משל, אחד שאָה אינה

מקור מים חיים

בזה האדם, וכמה יש לי לירא ממנו יתברך שמו בעצמו, וכן בהתפארות ובכל שאר המדות: [צואת הריב"ש ד"ד ע"ב, אור האמת דט"ו ע"ב].

ובפ' תשא אות כ"ג

תשא כג. שמעתי ממורי פרוש הש"ס ב"ה (ד"ז ע"א) נשא עון חד אמר נושא אחד אמר מובש וכה הוא המדה וכו' ועון עצמו אינו נמחק, ובאר כי אלו ג' קוין חג"ת [חסד גבירה תפארת] מתפשטין מן רים המעלות עד התהום מקום הקלפה, וחסד במקום הקדשה למעלה הוא ענג, וכשתפשט למטה בקלפה הוא זנות, וזהו שאמרו (בספר יצירה פרק ב') אין למעלה מענג ואין למטה מנגע, וכן התפארת בהתפשטו למטה במקום הקלפה הוא הנאות, וכן הגבורה למטה הוא פעם וע"ו, והוא קשלקבות קשורה בבחלת זה בזה עד למעלה, רק למטה הוא גלי דעת בסוד מאמר חכמינו ז"ל (שבט דל"ג ע"ב) נשים דעתן קלה, שהרשעים הם בחינת נוקבא דעתן קלה עליהם, ולמעלה הוא עם הדעת שנותן דעתו שיתענג יותר בעבודת השם יתברך ולא במקום הטנפת, ובחינת התשובה הוא הדעת וכו', וכמו ששמעתי האומר אהטא ואשוב כו' (יומא דפ"ב ע"ב), ובהו יבין נושא עון וכו' ועון עצמו אינו נמחק, כי דבר גשמי וקמאוס אינו יכול לעלות למעלה במקום שרש התענג וכו' וכה הוא המדה, ר"ל מדת רב חסד שהוא התענג שהוא חסד, התענג נתלבש זה בתוך זה וכו', וחד אמר מובש וכו' ודפח"ח: [תולדות יעקב יוסף בסופו דר"ח ע"א]:

אסתר ג ענין דבר ונוקבא עיין לעיל פ' בראשית בהגה קכ"ד (ד"ה והנה יאטא),

בראשית (כד) בס' לקוטי אמרים דכו" ע"ב [בדפוס בארדיטשוב] איתא וז"ל, פירוש השמות השניות שכותבין במוזוה, הנה כל דבר

מגשמיות ואפילו הכי מתעורר בלבו לפעמים אהבה רעה או יראה רעה, כי עדיין לא נתברר ונפשט כל צרכו, והפסולת רוצה לאחוז בו ולהדפנו, אוי העצה שלו הוא שיוציא יקר מוולל וילמוד קל וחומר, ויתעורר על ידי זה באהבת הבורא יתברך שמו ויראתו יותר, עכ"ל:

ובפ' נח בעמוד התפלה אות קכ"ב,

נח קכב. גם כי יבואו אינה ממשבות זרות, קבלתי ממורי איך ידע אינה ממשבה מקו חסד שפלה בסוד השבירה וצריך לתקנה ולהעלותה, אמנם יש ממשבות שהם הרהורי עברה, וכאשר באה ממשבה זו, אז ידע האדם שיש עליו דינים ורצים להענישו על פן יחדר הרה גדולה ונעשה יהוד יראה ונורא ויתפרדו כל פעלי און, וכאשר פרש הפסוק (בפ' לך) ידעתי כי אשה ית מראה את וכו' ופסוק (בפ' תולדות) פן יברגני וכו' שהוא סימן העניש שייכנס הרהור האשה בו: [בתנת פסים דמ"ב סוף ע"ד].

ובפ' לך אות ט"ו,

לך טו. שמעתי מריב"ש עליו השלום, מפני מה נקרא עלמא דחירו (זוה"ק פ' ח"י דקכ"ד ע"ב ע"ש) דאפלו עבד הקא לשם נעשה בן חורין, פרוש, דכל דבר הוא מהתפשטות הקדוש ברוך הוא על ידי מדותיו אהבה ונראה פידוע, רק שהאהבה היא בגלות, מלבשת בגשמיות, באשה או במאכל, וכשנותן אדם אל לבו שזאת האהבה הוא מבלבש לו יתברך שמו, וד"ו הוא פוזט אותו יתברך ממלבושיו, יחדר הרה גדולה בנכרו את המעשה הרעה שפושא, ובוש ונבלם, ויאמר בלבו אם אני אוהב זאת שהוא רק אהבה שפלה בשבירה, מלבשת בטפה סרוחה, פמה יש לי לאהב אותו יתברך שמו, וכן בנראה אם הוא מתנרא מגוי או מקרב, יאמר בלבו מה יש לי לירא מאדם כמוני, אלא בודאי הוא יתברך שמו הבורא מלבש

מִלְחָמָה וְסִפֵּר לְאָדָם צְדִיק וְצְדִיק זֶה הָעֵלָה אוֹתָהּ בְּמַחְשְׁבָתוֹ לְהִשָּׁם יְתַבְרָךְ.

מקור מים חיים

אך הוא שם בהסתר פנים והוא בחינת אהור והוא המדרגה התחתונה ודוק בזה, כי ידעתי כי המחשבה שאינה אצל אלהות על כרחק היא אצל דבר גשמי, ונודע שהגשם הוא תחתון מכל המדרגות, אך כיון דלית אתר פניו מיניה ובכל מקום הוא אלהות, ואם זה האדם הוא נלבב יכול למצוא בזה המחשבה עצמה אשר הוא בה כעת, האלהות אשר בה, כנודע במקום אחר, ואז הוא נקרא בעל תשובה, ויש בזה תענוג גדול להשם יתברך כביכול, כמשל האב הנ"ל:

והנה איתא (שבת דק"ד ע"א) טעם על קוצו של ק למעלה, שאם חוזר בו אני קושר לו כתר כמוני, ונודע שכל מי שמתאוה לדבר הוא בבחינת נוקבא לאותו דבר והוא בבחינת אות ד (מפני שהיא דלה וענינה בבחינה זו שרועה להיות מקבל עיין לעיל בהגה פ"ט), וכאשר נמשך לו הדבר ההוא שהוא חסר ממנו, אז נעשה בבחינת ה, והנה הנמון שיהא כל אדם בבחינת נוקבא להשם יתברך, שיתאוה לדבקות הבורא יתברך שמו, ואז יהיה בבחינת ד וכשנמשך לו איזה דבקות אזי הוא בבחינת ה תתאה, והוא הנמון שיהא תמיד בבחינה זו, ואם ח"ו מושך למחשבות אחרות של גשמיות ונתדבק לשם, הרי דבקותו נמשך למטה ונעשה תמונת ק ודוק היטב, ואם חוזר בו כנ"ל, קושר לו כתר, כי הוא נעשה בעל תשובה כנ"ל (ובא לעלמא דחירותא שמקבל מעלמא דחירות), ועל זה מרמז צירוף הנ"ל [של שם כו"ו] כ מרמז לכתר הנ"ל, וממנו נמשך עד סוף כל המדרגות שהוא ז כנודע (כמבואר לעיל בהגה פ"ט שהמלכות נקרא שבע והוא סוף כל המדרגות) וזהו ו שהיא המשכה אל ז שהוא נוקבא, והוא הצדיק שמחזיק עצמו למדרגה תחתונה, ולפעמים מרמז ז להמשכה שנודע כי כל המחשבה הוא על שם צמצום למשוך בהדרגה, והוא רחב למעלה וקצר למטה שיוכלו המקבלים לסבול, ויש בה בחינת ימין ושמאל

צריך להיות בו פנים ואחור שנאמר (תהלים קל"ט) אחור וקדם צרתני, ולכאורה לשון צורה הוא הפנים ובאמת דרשו רבותינו ז"ל (עירובין ד"ח ע"א) ע"ד דו פרצופין נבראו, דהיינו שבאחור היה גם כן צורה והוא הפנים של הנוקבא, והנה האדם הוא ראש הנבראים וכמו שבו הוצרך להיות פנים ואחור כן בכל דבר צריך להיות פנים ואחור וכן באותיות צריך להיות בחינת פנים ואחור, ובאמת יש צירופים שהם בחינת פנים ויש שהם בחינת אהור: והנה בשם הוי"ה ברוך הוא יש גם כן פנים ואחור, והנה האחור הוא בחינה אחרונה של הפנים,

והנה בשם הוי"ה ברוך הוא בחינת אהור שבו הם אותיות של אחריו, ונודע שהמדרגה אחרונה של דבר הוא מספרו, על כן נרמז בשם זה שהוא בחינת אהור, מספר של שם הוי"ה, ופירוש כו"ו היינו זו השם הוא מספר של שם הוי"ה שהוא כו (וזהו) גימטריאות פרפראות לחכמה (אבות סו"פ ג') שהוא כמו פרפר קטן, ר"ל מדרגה אחרונה וקטנה של השם הוי"ה ברוך הוא:

והנה האב שיש לו בן קטן ואוהבים זה את זה מאוד, אך אהבת הבן אל האב אינה כמו אהבת האב אל הבן, כי היא אינה אלא מחמת שרגיל עמו ומטיב עמו, והנה כשהאב רוצה להשתעשע עם בנו מראה לו פנים ואחר כך מסתיר עצמו ממנו ביד או בדבר אחר, ובנו מעביר המכסה, ובה יש תענוג אל האב וניתוסף בו אהבה אל הבן:

והנה האדם כשהוא רוצה לעבוד ה' ולדבוק בו כראוי, ואחר כך הולך מחשבתו אל דברים אחרים של העולם הזה, ובאמת במה שהמחשבה של האדם מחשב שם הוא האדם עצמו [עיין לעיל בפרשתנו אות צ"ז] ובאמת מלא כל הארץ כבודו, ולית אתר פניו מיניה, וכל מקום שהוא האדם, ימצא שם דבקות הבורא יתברך שמו מהמקום אשר הוא שם כי לית אתר פניו מיניה,

נמצא זאת המחשבה היתה בין עמקי הקלפות, כדמיון הראשון שראה המלחמה בין הגוים, וכאשר ספר לחברו, נעשה מעשה דבור, ואחר כך בא לידי מחשבה:

אסתר ו. וכה הנערה באה אל המלך, ידוע מאמר הבעל שם טוב הקדוש על פסוק וכה הנערה וגו', שקאי על העמוד מגן עדן התחתון לגן עדן העליון, וזהו על ידי המצוות שהם תר"כ עמודי אור:

[בכתבי הגאון הקדוש (בעל הצמח צדק) מוהר"ם מליובאוויץ שגדפס בס' צרור החיים דל"ח ע"ב].

מקור מים חיים

אסתר ז מבואר לעיל פ' בשלח [אות ג] בשלח ג. הבעש"ט וזה"ח אמר על פסוק חכם לב יקח מצות, ולמה לא אמר יקח מצוה לשון יחיד, אלא הכי פירושו לקשר מעשה המצוה שעשה שנקרא מצוה תתאה, ליחדה אל מצוה עליונה, שהוא המחשבה הנכונה של המצוה והוא שאומרים על מצוה אחת אשר קדשנו במצותיו לשון רבים: [אור הגנוז לצדיקים פ' ויגא].

[ו] בהגה ר' ע"ש,

בשלח ו) ובתולדות יעקב יוסף סו"פ משפטים ד"ע ע"ג וז"ל, דכתבתי במקום אחר חכם לב יקח מצוות וגו', ב' מצוות לקשר מעשה המצוה תתאה במחשבה אל הבינה שנקרא מצוה עילאה, ואז מלכות נקרא עמדת תפארת, וכמו שכתב ברעיא מהימנא בזהר תרומה (דקנ"ח ע"א) מסטרא דעלמא דאתי הוא תגא דס"ת, עטרה על רישה וכו' עכ"ל:

ובס' אור הגנוז לצדיקים שישנו בידיו בכתב יד, אחר שהוכיח בפ' וירא ענין חכם לב יקח מצות דלעיל בפנים סיים וז"ל, והו שאמרו (באבות פרק ד') בן עזאי אומר הו רץ למצוה קלה וכו' שמצוה גוררת מצוה, פירוש לצדיק העושה מצוה בכונה עצומה, מצוה תתאה גורמת לו אור הקדוש העליון של מצוה עילאה, והו שסיים ששכר מצוה מצוה, פירוש, שכר מצוה תתאה הוא אור הגדול

שהוא אהבה והעצום, וההמשכה שהיא הממוצעת, והו תמונת ז שבראשה יש בה ימין ושמאל, וההמשכה היא מאמצע ראשה ודו"ק: ואיתה בגמרא (ברכות ד"ז ע"ב) כל העולם כולו ניוון בשביל הנינא בני והנינא בני די לו וכו', ר"ל שהצדיק מחזיק את עצמו למדרגה תחתונה ועל כן די לו וכו', ובאמת הוא המשפיע ומשביר לכל העולם, ועל כן הוא כמו תמונת ז הנ"ל שהוא מאותיות נוקבא למדרגה השביעית והוא לפעמים מרמזת להמשכה כנ"ל, ההיינו שהצדיק הוא ממשיך שפע לכל העולמות, והו ז הנ"ל שהוא הצדיק ואחר כך ו שהוא המשכה שממנה נמשך שפע לכל העולם, ודוק היטב, ועל כן השם הנ"ל הוא מועיל למחשבה זרה, עכ"ל:

ובפ' נח בעמוד התפלה בהגה ע"א:

נח ע"א) ענין דבר ונוקבא שבכל הדברים עיין בס' לקוטי אמרים דכ"ט ע"א באמצע הדיבור וז"ל, דרך משל האדם ואשתו הם גוף אחד ובניו הם המקבלים, נקראים בניו נוקבא נגדם, אף שהאשה הוא נוקבא, אבל בערכם שהם מקבלים נקראים הבנים נוקבא, ונגד הבנים הבית הוא הנוקבא, והו שאמרו רבותנו ז"ל (יומא ד"ב ע"א) ביתו זו אשתו, ונגד הבית כל כלי תשמישו וכל הדברים שבבית מקטן ועד גדול הכל נקראים נוקבא וכו' עכ"ל:

ח מגילת בעל שם טוב אסתר

אסתר ז. וימי הפרים האלה לא יעברו מתוך היהודים וגו', לא יעברו לעולם, ונזכרים ונעשים ממש בכל דור ודור, כמבאר בשם אדוני אבי זקני זללה"ה: [דגל מחנה אפרים בדרוש לפורים].

אסתר ח. הקורא את המגלה למפרע וכו' (מגלה די"ז ע"א), אמר הר"י בעש"ט נ"ע, הקורא את המגלה למפרע, פרוש, שסובר כי אז היה הגס ולא עתה, לא יצא: [דברי שלום פ' בא דל"ג ע"ג].

אסתר ט. שמעתי בשם אדוני אבי זקני זללה"ה, בענין הידוע (בגמרא מגלה די"ג ע"א) כל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי, ואמר שגאונה נקרא עבודה זרה וכל הכופר בה נקרא יהודי: [דגל מחנה אפרים בדרוש לפורים].

מקור מים חיים

ובס' צרור החיים דל"ח ע"א בשם כתבי קודש של מהר"ם מליבאוויטש ז"ל כתב וזה לשונו, התר"ג מצוות ושבע מצוות דרבנן הם תר"כ ניצוצי אור, ולכך אמר הבעל שם טוב הקדוש ז"ל מצוה לשון צוותא, היינו שבעשיית המצוה נדבקים באורו יתברך עכ"ל:

והקדוש העליון, שהוא השורש של המצוה עכ"ל: ועיין בס' דגל מחנה אפרים פ' קרח וז"ל, שמעתי מן אא"ז זללה"ה מצוה גוררת מצוה, מצוה לשון דבקות והתחברות מלשון צוותא חדא, וזהו הפירוש, מצוה, דבקות להש"י פעם אחת גוררת מצוה היינו יותר דבקות כו':